

Kuulumisia lukutaitotyöstä Kun nainen oppii lukemaan, koko maailma muuttuu

Suomen Pipliaseuran varainhankinnan suunnittelija Mikko Huttunen vieraili loppukesällä 2025 Tansaniassa tutustumassa paikallisiin lukutaitoluokkiin.

Matkan aikana hän kohtasi kymmeniä naisia ja tyttöjä, joiden tarinat piirtivät mieleen niin vahvoina, että suuri kuva alkoi näyttytyä kasvojen kautta. Kasvoista heijastui toiveikkaampi tulevaisuus täynnä toimijuutta, osallisuutta ja ihmisarvoa.

Lukutaitoinen ottaa elämän haltuun

Suomessa lukutaito samaistetaan helposti kykyyn lukea kirjoja. Kesällä 2025 Tansanian kylissä Mikko Huttunen oppi huomaamaan, että lukutaito on paljon käytännöllisempää ja arkipäivää kuin mahdollisuus lukea romaani tai oppikirja.

Mikko kertoo vaikuttuneesti naisista, jotka lukutaidon myötä ensimmäistä kertaa elämässään tunnistavat rahan arvon ja voivat tehdä työtä ilman, että joku toinen tulkitsee setelit heidän puolestaan. Hän kertoo naisista, jotka voivat lukea tienviittoja ja liikkua itsenäisemmin, tai äänestää ja ymmärtää, mistä yhteisön päätöksissä on kyse. Lukutaidon myötä yksilö tulee näkyväksi yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä, Mikko tiivistää.

Yksi Mikolle erityisesti mieleen jääneistä kohtaamisista oli **Ezerida Ernesti**, Maguhan kylän vaaletta valittu kyläjohtaja. Hän on esimerkki siitä, miten lukutaito ja naisten toimijuus ruokkivat toisiaan. Itse lukutaitoisena ja sen arvon ymmärtävänä Ezerida haluaa kylänjohtajan roolissa toimia lukutaitotyön mahdollistajana, ja hänen ansiostaan lukutaitoluokka on hänen kylässään olemassa.

Yhteisö kannattelee arkisten esteiden yli

Kun Suomessa puhutaan esteistä opiskelulle, mielessä käyvät usein arkiset aikataulut, jaksaminen ja ruuhkavuodet. Mikko kuvaa, kuinka Tansanian kylissä este voi olla esimerkiksi se, että tie on poikki, matka on pitkä ja kulkeminen vaarallista tai mahdotonta.

Arki voi myös pakottaa valitsemaan. Jos eläimet vaativat hoitoa tai tulva uhkaa rakennuksia, koulupäivä jää väliin. Usein kylän pappi ja muut yhteisön toimijat auttavat konkreettisesti esimerkiksi ruokkimalla kanoja tai tekemällä töitä pellolla, jotta naiset pääsevät luokkaan.

Mikon kertomuksessa luokissa näkyy ja kuuluu myös elämän koko kirjo: vauvat ovat selässä tai sylissä, lapset pyörivät ympärillä, ja silti opiskellaan tavuja ja sanoja. Oppimisen tahto on vahva ja lukutaito koetaan niin tärkeäksi, ettei opiskelua siirretä tulevaisuuteen.

Kisitwin kylän naisia lapsineen lukutaitoluokassa

Paikallinen toimijuus on koko työn selkäranka

Pipliaseurojen lukutaitoluokat perustuvat täysin paikalliseen toimijuuteen. Suomen Pipliaseura tekee työn yhteistyössä Tansanian Pipliaseuran kanssa: tarvekartoitukset tehdään paikan päällä, luokkien koordinoiminen hoitaa Tansanian Pipliaseuran lukutaitovastaavat ja opettajat tulevat kyläyhteisön sisältä.

Mikon mukaan on tärkeää, että kylä tietää, kuka opettaa ja miksi luokka on olemassa. Lukutaitoluokkaan osallistuminen nähdään askeleena kohti itsenäisyyttä, toimeentuloa ja arvokkuutta. Siitä syntyy yhteinen motivaatio osallistua. Lisäksi Piplian luokkien onnistumisen avain on se, että opetus tapahtuu aina osallistujien omalla vähemmistökielillä.

Puoli vuotta, kolme päivää viikossa ja uusi alku

Pipliaseuran lukutaitoluokat kestävät noin puoli vuotta, tyypillisesti kolme kertaa viikossa ja puoli päivää kerrallaan. Tavoitteena on perustason luku- ja kirjoitustaito, ja mukana kulkevat myös laskutaidon alkeet.

Puoli vuotta voi tuntua lyhyeltä, mutta elinympäristössä, jossa toimeentulon hankkiminen on kokopäivätyö, se on merkittävä sitoumus. Kun ihminen on koko elämänsä elänyt ilman mahdollisuutta lukea, lukutaitoluokalle lähteminen on myös iso henkisen rajan ylitys. Moni luokan käynyt toivoo opiskelulle jatkoa. Siksi työn rinnalle kehitetään Pipliassa jatkokoulua, joka auttaa vahvistamaan oppittua ja mahdollistaa uusia askelia lukutaidon syventämiseksi.

Maguhan kylän rouvat ovat jo käyneet lukutaitoluokan ja pystyvät nyt hyödyntämään lukutaitoa elämässään. Kivahakkaja Edina on kuvassa taka-alalla vihreässä paidassa.

Ammatti, ylpeys ja oma paikka maailmassa

Mikon matkalla yksi häneen vahvimman vaikutuksen tehneistä kohtaamisista löytyi Maguhan kylästä, naisista, jotka olivat jo käyneet lukutaitoluokan. Yksi heistä, **Edina**, oli kivenhakkaja, joka esitteli ammattiaan ylpeydellä.

Lukutaidon avulla hän pystyi tekemään työtä, laskuttamaan oikein ja käsittelemään rahaa. Hän saattoi auttaa perhettään ja yhteisöään uudella tavalla ja samalla hänen identiteettinsä vahvistui: minä osaan, minä pystyn, minä olen hyödyksi, minä kuulun.

Kaikkein koskettavimpana Mikolle jäi kuitenkin mieleen kohtaaminen nuoren naisen, **Zawadin**, kanssa, jolla ei ollut käsiä eikä jalkoja. Hän halusi silti oppia lukemaan.

Zawadi ei pystynyt tulemaan luokkaan itse, joten ystävät kantoivat hänet. Hän opetteli kirjoittamaan pitämällä kynää huulien välissä. Zawadin osallistuminen opetuksen välitti yhteisöltä viestin, että hänellä on paikka ja arvo.

Mikon esimerkkien kautta lukutaito näyttöytyy syvimmillään tienä siihen, että ihminen voi kokea olevansa kokonainen. Lukutaidon kautta luokkiin osallistuvat naiset voivat uudella tavalla löytää ihmisyytensä, arvonsa ja tulevaisuutensa. Lukutaidon oppiminen on myös henkinen prosessi. Näköalat avautuvat, ja elämä alkaa näyttää toiveikkaammalta.

Mitä suomalainen tuki merkitsee?

Mikko haluaa välttää mielikuvaa avusta, joka annetaan ylhäältä alaspäin. Sen sijaan hän puhuu siitä, että pienilläkin teoilla voidaan yhdessä mahdollistaa jotakin suurta. Rahoitus, rukous ja rinnalla kulkeminen tekevät työn jatkuvuudesta totta.

Kun kysytään, mitä Mikko toivoisi näkevänsä Tansanian lukutaitoluokkien tulevaisuudessa viden tai kymmenen vuoden päästä, hän katsoo aluksi tilannetta suurten linjojen sijaan hyvin konkreettisesti. Mikon toiveissa on, että opettaja Joyce, joka käveli vastasyntyneen kanssa 10 km opettamaan, saisi uudet kengät. Hän toivoo, että lukutaito-oppilas Neema ei enää eksy, koska hän osaa lukea tienviittoja.

Suuriakin linjoja kuitenkin mielessä. Mikko näkee yksittäisten ihmisten kokemukset äärettömän merkittävänä koko yhteiskunnalle. Kun yksi ihminen ottaa askeleen eteenpäin, vaikutus lähtee leviämään ikään kuin vesirenkainä eteenpäin. Ensimmäisen muutoksen, sitten perheen, sitten kylän.

Yksittäinen naisen lukutaito tarkoittaa, että hän ottaa oman elämän haltuun ja tulee osaksi yhteisöään. Kun äiti oppii lukemaan, koko seuraava sukupolvi on eri lähtötilavalla. Talouden hallinta ja toimeentulo paranevat, lapset näkevät uuden mallin. Sen myötä koko kylä muuttuu.

Lukutaito luo tilaa naisten osallistumiselle, johtajuudelle ja oikeuksien puolustamiselle. Lopputuloksen koko yhteiskunnan tulevaisuus avartuu ja mahdollisuudet lisääntyvät. Tulevaisuudessa Mikko näkee maailman, jossa lukutaitoiset naiset päättävät, osallistuvat ja kuuluvat.

[Lataa tämä kirje pdf:nä](#)

[Lue lisää työstä](#)

Olethan yhteydessä jos vain olla avuksi!

Suunausta työhösi toivottaen,
Mari Mäkelä
Sidosryhmäpäällikkö, Suomen Pipliaseura
mari.makela@piplia.fi

www.piplia.fi